

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ: ДИСКУРС ТРАНСФОРМАЦІЙ 2009–2021 РОКІВ

Ківшик К. С., студентка 2 курсу ННІ Економіки і менеджменту

Фесенко Г. Г., д-р філос. н., доцент, професор кафедри історії і культурології

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Молодіжна політика є одним з пріоритетних напрямів публічного управління в Україні. Важливим «практичним полем» для реалізації молодіжної політики є державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 рр., затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021 р. № 579 (далі – Програма), що передбачає «здійснення комплексу експертно-аналітичних, організаційних, впроваджувальних і підсумкових оціночних заходів» [1]. В Програмі зазначається, що молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу.

Основні проблеми, на вирішення яких спрямована Програма, визначені на основі даних репрезентативного соціологічного дослідження: 56 % молоді в Україні не знають, не цікавляться, не виявляють бажання та інтересу до участі у суспільному житті; 27,3 % молоді поінформовані про ті чи інші форми участі, знають про різні інструменти участі, вагаються та не користуються ними; 16,7 % молоді так чи інакше беруть участь у суспільному житті. Зважаючи на це, логічною є мета Програми – створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участі та інтеграції у суспільне життя.

Системне дослідження молодіжної політики передбачає компаративний аналіз чинної та попередніх Програм [2; 3] в частині окреслення основних завдань (таблиця).

Таблиця – Завдання державної цільової соціальної програми
«Молодь України»

на 2009-2015	на 2016-2020	на 2021-2025
1. Створення умов для творчого розвитку особистості	1. Формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання молоді	1. Підвищення рівня компетентностей молоді, у т. ч. громадянських
2. Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді	2. Популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді	2. Підвищення рівня культури волонтерства серед молоді
3. Утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей у молоді	3. Набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти (розвиток неформальної освіти)	3. Активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень

Продовження таблиці

4. Пропаганда та формування здорового способу життя	4. Створення умов для влаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді)	4. Зміцнення соціальної згуртованості молоді
5. Створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді	5. Створення умов для забезпечення молоді житлом	5. Виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у т.ч. «Молодіжний працівник»
6. Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям	6. Забезпечення партнерської підтримки молоді, що проживає на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, АР Крим і м. Севастополі, та внутрішньо переміщених осіб	6. Забезпечення функціонування молодіжних центрів
7. Забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва	7. Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям	7. Сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства
8. Проведення моніторингу становища молоді в Україні	8. Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва	8. Здійснення експертно-аналітичних, інформаційних та підсумкових оціночних заходів
	9. Надання фінансової підтримки молодіжній організації «Пласт – Національна скаутська організація України»	9. Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва

Програмою концептуально окреслено коло необхідних заходів, спрямованих на усунення бар'єрів для самореалізації молоді. В усіх Програмах міститься завдання «Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва», а також передбачено підтримку розвитку громадянських компетентностей молоді. Водночас у новій Програмі на 2021-2025 роки, на відміну від попередніх, відсутнє завдання щодо здорового способу життя молоді. Хоча у попередній Програмі ставилось завдання «збільшити щороку на 4 відсотки чисельність молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я» [2]. За статистичними даними, серед молоді поширені шкідливі звички, особливо тютюнопаління та вживання алкоголю. Нездоровий спосіб життя молоді виявляється у такому показнику: в Україні у середньому в 16 разів частіше, ніж у Європі молоді люди помирають від алкогольних отруєнь; так само в десятки

разів вищою є смертність, пов'язана з інфекційними хворобами, у тому числі зі СНІДом; лише 18% українців займаються спортом [6].

Загальна перспектива Програми на 2021-2025 роки дещо відрізняється від попередніх і в частині соціально-економічного становища молоді. Аналіз змісту її пріоритетних напрямків засвідчив відсутність програмних цілей, завдань, дотичних до розширення економічних можливостей молоді.

Для досягнення поставленої мети у Програмі визначені пріоритетні такі напрямки: підвищення рівня компетентностей молоді, у тому числі громадянських; підвищення рівня культури волонтерства серед молоді; активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень; зміцнення соціальної згуртованості молоді; виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми «Молодіжний працівник»; забезпечення функціонування молодіжних центрів; сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства; здійснення експертно-аналітичних, інформаційних та підсумкових оціночних заходів; забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва.

Водночас у попередніх Програмах проблема зайнятості молоді була визначена серед основних завдань. Численні соціологічні дослідження потреб та проблем української молоді виявляють, що біля 50% респондентів вважають пріоритетним питання зайнятості та самозайнятості молоді. Багатьом молодим людям складно знайти першу роботу, що ускладнює перехід від здобуття освіти до працевлаштування. Крім того, ті, випускники ЗВО, які змушені тривалий час займатись пошуком роботи, поступово втрачають свою кваліфікацію і відчують все більші труднощі з працевлаштуванням за обраною професією. Як наслідок, це часто призводить до працевлаштування молодих людей не за фахом, в неформальному секторі або за межами країни [4, с.10].

Важливе завдання Програми на 2016-2020 рр. «створення умов для забезпечення молоді житлом» не знайшло свого відображення у змісті Програми на 2021-2025 рр. А жаль, оскільки чинник відсутності доступного житла для молоді, поряд з безробіттям та низькою заробітною платою, часто стає вагомим на користь трудової міграції за межами України. Тому зменшення уваги у чинній Програмі до соціально-економічного становища молоді, на нашу думку, є невиправданим.

У підсумку накреслено основні зміни у пріоритетах державної молодіжної політики у 2009-2021 роки. Спостерігається зміна акцентів: від соціально-економічного становища молоді до соціально-громадянської активності. Саме тому подальше удосконалення молодіжної політики має здійснюватися, зокрема, шляхом інтеграції Індексу благополуччя молоді, що складається з семи пріоритетів (освіта, здоров'я, економічні можливості, участь у політичному житті, участь у громадському житті, інформаційні та комунікаційні технології, безпека та захищеність) [5].

Література:

1. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>.

2. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2015-2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF#Text>.

3. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009-2015 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-%D0%BF#Text>.

4. Дослідження ринку праці: заключний звіт програми USAID «Мріємо та діємо». Київ, 2021. 68 с.

5. Індекс благополуччя молоді. *UNFPA Ukraine*. URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/YWBImainpage>.

6. Фесенко Т. Г., Фесенко Г. Г. Управління архітектурою проектних дій державної програми (на прикладі цільової програми «Молодь України»). *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2016. № 1(57). С. 96–106.

МІСЬКИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Левтерова А. І., студентка 2 курсу факультету Менеджменту

Загородня Ю. В., к.е.н., доцент

Донецький державний університет управління

Прийняття незалежної Конституції України 1996 р. закріпило загальні принципи місцевої автономії, яка, на відміну від попереднього періоду, була відокремлена від державної влади та суттєво вплинула на формування концептуальної структури системи місцевого самоуправління в Україні. Відтоді місцеве самоврядування стало визначатися як гарантоване державою право територіальної громади незалежно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування ухвалювати рішення, щодо питань місцевого значення в рамках Конституції і законів України [1].

Сильним поштовхом для розвитку органів місцевого самоуправління можна вважати децентралізацію. Децентралізація – це передача більшості повноважень та бюджетів від державних установ органам місцевого самоуправління. Завдяки цьому органи місцевого самоуправління мають здатність швидко та якісно реалізовувати потреби населення. В Україні процес децентралізації розпочався з 2014 р., коли Кабінет Міністрів України (КМУ) ухвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [2]. Яка має на меті підвищення якості місцевого самоуправління й територіальної організації та створення і подальшої підтримки життєвого середовища для громадян. Головними проблемами, які визначає Концепція, є [2]:

- неспроможність органів самоврядування в наданні публічних послуг;
- високий рівень корупції, закритість і непрозорість діяльності органів самоврядування;
- невідповідність місцевої політики соціально-економічного розвитку, щодо реальних інтересів територіальних громад.